

Zpráva Vrby a Wetzlera
o německých
vyhlazovacích táborech
Osvětim a Brzezinka

*Prohlášení Rudolfa Vrby a Alfreda Wetzlera,
které učinili 25. dubna 1944 v Žilině. Anglickou verzi,
z níž vychází český překlad, poskytl autorovi
Úřad zvláštního vyšetřování ministerstva spravedlnosti
ve Washingtonu, D.C. (OSI - Office of Special
Information, State Department of Justice).
Součástí této verze je i doprovodný dopis, který přetiskujeme.*

Výkonný úřad prezidenta

Výbor pro válečné uprchlíky
Washington, D.C.

Je nepopíratelnou skutečností, že Němci úmyslně a systematicky vyvraždili milióny nevinných civilistů - Židů stejně jako křesťanů - z celé Evropy. Toto tažení teroru a brutality, které je v celé historii bezpříkladné a které dokonce ještě dnes pokračuje v nezmenšené míře, je součástí německého plánu zotročit svobodné národy světa.

Německá zvěrstva jsou natolik hnusná a ďábelská, že je pro civilizované lidi těžké uvěřit, že k nim opravdu došlo. Avšak vlády Spojených států a dalších zemí mají důkazy, které jasně ukazují fakta.

Výbor pro válečné uprchlíky se zoufale snaží zachránit co nejvíce zamýšlených Hitlerových obětí. Pro usnadnění své práce má výbor zástupce na klíčových místech v Evropě. Tito

zástupci získali kontakty po celé Evropě a plynule výbor informují o německém vyhlazování a mučení.

V současné době dostal výbor od svých zástupců, kteří jsou těsně u místa dění, dvě zprávy očitých svědků, které vypovídají o událostech v neblaze proslulých vyhlazovacích táborech postavených Němci. První je založena na zážitcích dvou mladých slovenských Židů, kteří strávili dva roky v nacistických koncentračních táborech Osvětím a Brzezinka na jihovýchodě Polska a kterým se podařilo v dubnu 1944 uprchnout. Druhou zprávu vypracoval nežidovský polský major, který jako jediný přežil ze skupiny uvězněné v Osvětimi.

Obě zprávy byly připraveny nezávisle na sobě a předkládáme je přesně v té formě, v jaké je Výbor pro válečné uprchlíky dostal, vyjma několika míst, které bylo nutné vynechat, aby byly chráněny osoby, které jsou možná ještě naživu. Čísla týkající se velikosti židovských transportů a počtu mužů a žen, kteří do obou táborů přijeli, není možné považovat za matematicky přesné. A sami autoři je označili za pouhé spolehlivé odhady. Tak jim také výbor rozumí.

Výbor má všechny důvody věřit tomu, že tyto zprávy přinášejí pravdivý obraz o děsivých událostech v obou táborech. Uveřejňuje je v pevné víře, že by je měli číst a pochopit všichni Američané.

listopad 1944

ÚVOD¹

Dva mladí slovenští Židé – jejich jména nemůžeme v současné době v zájmu jejich vlastního bezpečí prozradit – měli tak velké štěstí, že se jim podařilo uprchnout po dvou letech strávených v koncentračních táborech BRZEZINKA, OSVĚTIM a LUBLIN-MAJDANEK, kam byli v roce 1942 deportováni ze Slovenska.

Jednoho z nich poslali 13. dubna 1942 ze sběrného tábora v Sereďi přímo do OSVĚTIMI a potom do BRZEZINKY, zatímco

druhého poslali 14. června 1942 z tábora NOVÁKY do LUBLINU, kde strávil krátkou dobu, a potom byl převezen do OSVĚTIMI a později do BRZEZINKY.

Následující zpráva neobsahuje všechno, co oba muži během svého uvěznění zažili, ale jen to, co jeden z nich nebo oba společně bezprostředně podstoupili, slyšeli nebo zažili. Ve zprávě nejsou zahrnuty žádné osobní dojmy nebo soudy nebo cokoliv, co by pocházelo z druhé ruky.

Zpráva začíná příběhem mladého Žida, který přijel ze Sereďi. Líčení jeho zážitků začíná v době, kdy do tábora dorazil druhý Žid, a jejich líčení je tedy založeno na tvrzení obou. Potom následuje individuální zpráva druhého Žida, který přijel z Nováků do Lublinu a odtud do OSVĚTIMI.

Prohlášení odpovídají důvěryhodným, leč zlomkovitým zprávám, které jsme až dosud obdrželi, a údaje týkající se transportů do různých táborů se shodují s oficiálními záznamy. Je proto možné považovat tato prohlášení za naprosto věrohodná.

I. OSVĚTIM A BRZEZINKA

13. dubna 1942 byla naše skupina skládající se z 1 000 lidí naložena do vagónů ve sběrném táboře SEREĎ. Dveře se zavřely tak, aby nic nemohlo prozradit směr naší cesty, a když se po dlouhé době opět otevřely, zjistili jsme, že jsme překročili slovenské hranice a jsme ve ZWARDONI. Do té doby střežili vlak hlídkovci, nyní ho však převzaly stráže SS. Poté, co bylo několik vagónů z našeho konvoje odpojeno, jsme pokračovali v cestě a v noci jsme dorazili do OSVĚTIMI, kde vlak zastavil na vedlejší koleji. Důvodem, proč několik vagónů zůstalo za námi, byl patrně nedostatek místa v OSVĚTIMI. Připojily se k nám však o několik málo dní později. Po příjezdu jsme museli nastoupit do pětistupňů a začalo počítání. Bylo nás 643. Po dvacetiminutovém pochodu s těžkými zavazadly (Slovensko jsme opustili

dobře vybavení) jsme dorazili do koncentračního tábora OSVĚTIM.

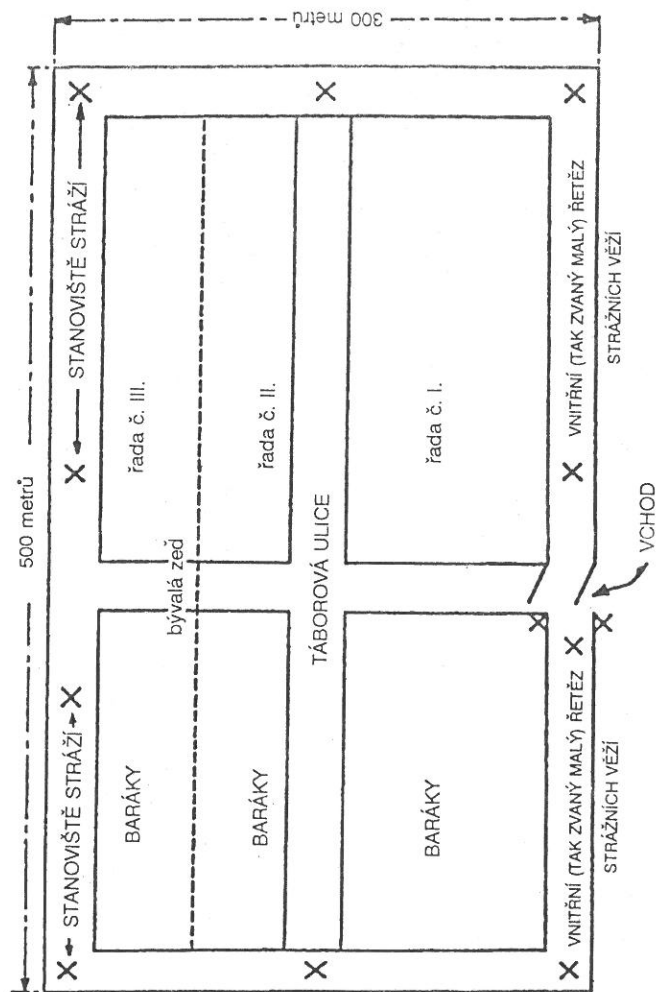
Všechny najednou nás odvedli do obrovského baráku, kde jsme na jedné straně museli odevzdat všechna zavazadla a na druhé straně se úplně svléknout, naše šaty a cennosti tam zůstaly. Nazí jsme potom pokračovali k sousednímu baráku, kde oholili naše hlavy a těla a dezinfikovali nás lyzolem. U východu dostal každý z nás po sobě jdoucí číslo počínaje číslem 28 600. S čísly v ruce nás nahnali do třetího baráku, kde se odehrávala takzvaná registrace. Ta sestávala z vytetování čísla, které jsme dostali ve druhém baráku, na levou stranu hrudníku. V důsledku extrémní brutality, se kterou bylo tetování prováděno, mnoho z nás omdlelo. Zapsali si také naše zvláštní znamení. Potom nás ve skupinách po stu odvedli do sklepa a později do baráku, kde jsme dostali pruhované vězeňské oblečení a dřeváky. To všechno trvalo do deseti hodin ráno. Odpoledne nám naše vězeňské oblečení opět sebrali a dostali jsme místo toho roztrhané a špinavé zbytky ruských uniforem. Takto vybavení jsme se vydali na pochod do BRZEZINKY.

OSVĚTIM je koncentrační tábor pro politické vězně pod takzvanou „ochrannou vazbou“. V době mého příjezdu, tj. v dubnu 1942, bylo v táboře okolo 15 000 vězňů, většina z nich byli Poláci, Němci a ruští civilisté pod „ochrannou vazbou“. Malá část vězňů spadala do kategorie zločinců a „ulejváků, kteří nechtějí pracovat“.

Velitelství tábora OSVĚTIM zároveň řídí pracovní tábor BRZEZINKA, stejně jako zemědělský pracovní tábor HARMENSE. Všichni vězňové nejprve přijíždějí do OSVĚTIMI, kde dostávají vězeňská registrační čísla, a buď tam zůstávají, nebo jsou posíláni do BRZEZINKY (nebo ve velmi malé míře do HARMENSE).

Vězňové dostávají po příjezdu po sobě jdoucí čísla. Každé číslo je použito jen jednou, takže poslední číslo vždycky odpovídá skutečnému počtu vězňů, kteří dorazili do tábora. V době našeho útěku se čísla vyšplhala na 180 000. Na začátku se

PŘÍBLIŽNÝ PŮDORYSNÝ PLÁNEK OSVĚTIMI

čísla tetovala na levou stranu hrudníku, později ale, vzhledem k tomu, že bledla, na levé předloktí.

Se všemi vězni se zacházelo stejně, bez ohledu na jejich kategorii nebo národnost. Avšak pro zjednodušení identifikace byli rozlišeni podle různých barevných trojúhelníků přišitých na oblečení vlevo na prsou pod registračním číslem. První písmeno určovalo národnost vězně. Toto písmeno (například „P“ pro Poláky) stálo uprostřed trojúhelníku. Barevné trojúhelníky měly následující význam:

červený – političtí vězni pod ochrannou vazbou

zelený – profesionální zločinci

černý – „ulejváci“ (flákači při práci), „protispolečenské živly“ (většinou Rusové)

růžový – homosexuálové

fialový – členové náboženské sekty „Bibelforscher“.

Židovští vězni se lišili od árijských tím, že jejich trojúhelník (ve většině případů červený) byl přidáním žlutých paprsků přeměněn na Davidovu hvězdu.

Na uzavřeném území tábora OSVĚTIM je několik továren: továrna na válečnou výrobu, Deutsche Aufrüstungswerke (DAW), továrna patřící k závodům KRUPP, a jedna, která patří koncernu SIEMENS. Vně hranic tábora se na ploše několika čtverečních kilometrů rozkládá obrovský podnik BUNA. Věžňové pracují ve všech výše zmíněných továrnách.

Vězeňské ubytovny, pokud je možné takové slovo použít, uvnitř tábora pokrývají vlastní plochu přibližně 500 na 300 metrů a jsou obehnané dvojitou řadou betonových sloupů asi tři metry vysokých, které jsou spojeny (jak na vnitřní, tak na vnější straně) hustou sítí drátů s vysokým napětím, zapuštěných do sloupů s izolátory. Mezi dvěma řadami sloupů jsou v rozestupu 150 metrů pět metrů vysoké strážní věže vybavené kulomety a světlomety. Před vnitřním okruhem s vysokým napětím je ještě běžný plot z ostnatého drátu. Odpovědí na pouhé dotknutí se plotu jsou kulky ze strážních věží. Tento systém se nazývá „malý (nebo vnitřní) strážní řetěz“. Tábor

sám se skládá ze tří řad baráků. Mezi první a druhou řadou je táborová ulice a mezi druhou a třetí řadou bývala zeď. V barácích oddělených touto zdí žilo do poloviny srpna 1942 přes 7 000 židovských dívek deportovaných v březnu a dubnu 1942 ze Slovenska. Potom byly odsunuty do BRZEZINKY a zeď mezi druhou a třetí řadou byla odstraněna. Přístupová cesta do tábora protíná řadu baráků až ke vstupní bráně, která je samozřejmě vždy bedlivě strážena, a nad branou se tyčí ironický nápis „Práce osvobozuje“.

V poloměru asi 2 000 metrů je tábor obehnan druhou obrannou linií zvanou „velký (nebo vnější) strážní řetěz“, kde jsou také každých 150 metrů strážní věže. Mezi vnitřním a vnějším strážním řetězem jsou továrny a další dílny. Věže vnitřního řetězu jsou obsazeny hlídkami pouze v noci, kdy je dvojitá řada drátů napojena na vysoké napětí. Během dne je posádka vnitřního strážního řetězu stažena a hlídky stráží vnější řetěz. Útěk z prostoru mezi těmito řetězy stráží – došlo k mnoha pokusům – je prakticky nemožný. Dostat se v noci přes vnitřní řetěz je naprosto nemožné a věže vnějšího řetězu jsou tak blízko u sebe (každých 150 metrů, každá věž tedy stráží sektor s poloměrem 75 metrů), že přiblížit se k nim nepozorovaně nepřipadá v úvahu. Strážce střílejí bez varování. Posádka opouští vnější řetěz za soumraku, ale pouze tehdy, když bylo potvrzeno, že ve vnitřním okruhu jsou všichni vězňové.

Jestliže je při nástupu zjištěno, že některý vězeň chybí, okamžitě se rozezní sirény na poplach. Muži na „vnějším řetězu“ zůstávají ve věžích, „vnější řetěz“ je obsazen posádkou a stovky esesáků a stavěcích psů zahajují systematické pátrání. Sirény uvedou do stavu poplachu celou okolní krajinu, takže i kdyby se útěk nějakým zázrakem povedl a vězeň by se dostal za vnější řetěz, je téměř jisté, že ho chytí jedna z četných hlídek německé policie nebo SS. Vězeň na útěku je ještě k tomu handicapován vyholenou hlavou, pruhovaným vězeňským oblečením nebo červeným označením přišitým na šatech a netečností dokonale zstrašených obyvatel. Pouhé zanedbání

povinnosti podat informaci o tom, kde se vězeň nachází, nemluvě o poskytnutí pomoci, je trestáno smrtí. Když se vězně nepodaří chytit dřív, posádka vnějšího strážního řetězu zůstává na věžích tři dny a tři noci, potom se předpokládá, že se vězeň dostal přes dvojitý okruh. Následující noc jsou hlídky z vnějšího okruhu staženy. Jestliže vězně na útěku dopadnou živého, oběsí ho před očima celého tábora. Jestliže ho ale najdou mrtvého, přinesou jeho tělo – ať je najdou kdekoli – zpátky do tábora (mrtvolu je snadné identifikovat podle vytetovaného čísla) a posadí je u vstupní brány a do rukou mu vtisknou ceduli, na které stojí: „Už jsem zase zpátky.“ Během dvou let našeho pobytu v táboře došlo k mnoha pokusům o útěk, avšak s výjimkou dvou nebo tří přivedli všechny vězně zpátky, ať živé nebo mrtvé. Není známo, zda se těm dvěma nebo třem vězňům, které nechtyli, opravdu podařilo dostat se pryč. Můžu však prohlásit, že z Židů, kteří byli do OSVĚTIMI nebo do BRZEZINKY deportováni ze SLOVENSKA, jsme měli pouze my dva to štěstí zachránit se.

Jak jsem již dříve řekl, byli jsme v den našeho příjezdu přesunuti z OSVĚTIMI do BRZEZINKY.

Ve skutečnosti neexistuje žádná oblast zvaná BRZEZINKA. Samo slovo BRZEZINKA je nové, v tom smyslu, že bylo „přejato“ od blízkého Březového lesa (BRZEZINKY). Oblast, které se v současné době říká BRZEZINKA, se jmenovala RAJSKO a místní obyvatelé jí tak pořád říkají. Táborové centrum BRZEZINKA leží 4 kilometry od OSVĚTIMI. Vnější obranné zóny jak BRZEZINKY, tak OSVĚTIMI se setkávají a jsou odděleny pouze železniční tratí. Nikdy jsme se nedozvěděli nic o NOVÉM BERUNU, patrně 30 až 40 kilometrů vzdáleném, který jsme kupodivu museli udávat jako poštovní okres pro BRZEZINKU.

Když jsme dorazili do BRZEZINKY, zjistili jsme, že je tam pro 15 000 lidí jenom jedna velká kuchyně a tři kamenné budovy, z nichž dvě byly dokončené a jedna se stavěla. Budovy byly obehnané obyčejným plotem z ostnatého drátu. Vězňové byli ubytováni v oněch budovách a potom v dalších, které se pozdě-

ji postavily. Všechny jsou stavěny podle standardního modelu. Každý barák je asi 30 metrů dlouhý a 8 až 10 metrů široký. I když výška zdí sotva přesahuje 2 metry, střecha je nepoměrně vysoká – okolo pěti metrů – takže barák vzbuzuje dojem stáje, nad kterou se tyčí seník. Vevnitř není žádný strop, takže uprostřed dosahuje místnost výšky 7 metrů. Jinými slovy, špičatá střecha spočívá přímo na čtyřech zdech. Vnitřek je rozdělen příčkou, která se táhne středem po celé délce baráku a je vybavena otvorem, který umožňuje komunikaci mezi oběma oddělenými částmi. Podél obou bočních zdí, stejně jako podél příčky uprostřed místnosti, jsou asi 80 centimetrů nad sebou postavena dvě paralelní patra, které vertikální příčka rozděluje na malé buňky. Jsou tam tedy tři patra: přízemní patro a dvě patra postavená na bočních zdech. Normálně žijí v každé buňce tři lidi. Z rozměrů, které jsem udal, si můžete udělat obraz o tom, že tyto buňky jsou příliš úzké na to, aby v nich mohl jeden člověk ležet natažený, a že nejsou dost vysoké, aby se v nich dalo vzpřímeně sedět. Nepřichází v úvahu, že by tam bylo dost místa, aby se bylo možné vzpřímeně postavit. Tímto způsobem je v jednom baráku neboli „bloku“ ubytováno 400 až 500 lidí.

Současný tábor BRZEZINKA pokrývá plochu asi 1 600 x 500 metrů a je obehnan – podobně jako OSVĚTIM – takzvaným malým (nebo vnitřním) strážním řetězem. V současné době pokračují práce na ještě větším trestaneckém táboře, který bude později připojen k táboru již existujícímu. Účel tohoto rozsáhlého stavebního projektu nám není znám.

V prostoru o poloměru 2 kilometrů je BRZEZINKA, stejně jako OSVĚTIM, obehnaná dalším strážním řetězem se stejným typem obranného systému jako OSVĚTIM.

Budovy, které jsme při svém příchodu viděli, postavilo v prosinci 1941 12 000 ruských válečných zajatců. Za nelidských podmínek pracovali v kruté zimě; v důsledku toho většina z nich, s výjimkou malé skupiny, která pracovala v kuchyni, zemřela. Měli čísla od 1 do 12 000 v sérii, jež neměla nic

společného s táborovým číslovacím systémem, který jsem předtím popsal. Kdykoli dorazil čerstvý konvoj ruských vězňů, nebyla jim přidělena běžná osvětimská vězeňská čísla, ale čísla zemřelých Rusů v sérii od 1 do 12 000. Proto je tak těžké odhadnout, kolik vězňů této kategorie prošlo táborem. Údajně byli Rusové do OSVĚTIMI nebo BRZEZINKY posíláni z kázeňských důvodů z normálních táborů pro válečné zajatce. Ty z Rusů, kteří zbyli, jsme našli v hrozném stavu krajní nouze a zanedbanosti – žili v nedostavěném baráku bez nejmenší ochrany proti mrazu nebo dešti. Umírají „en masse“. Těla stovek a tisíců byla nedbale pohřbena a šířila kolem sebe chorobný zápach. Později jsme museli těla vykopat a spálit.

Týden před naším příjezdem do OSVĚTIMI dorazila do tábora první skupina Židů (ženy byly odděleny od mužů a dostaly čísla, která byla paralelní s čísly mužů; slovenské ženy dostaly pořadová čísla od 1 do 8 000), 1 320 naturalizovaných francouzských Židů z Paříže. Byla jim přidělena čísla od 27 500 výše. Je proto jasné, že mezi francouzskou skupinou a naším konvojem do OSVĚTIMI nepřišel nikdo jiný, protože jsem již uvedl, že naše čísla začínala od 28 600. 700 francouzských Židů ještě žilo ve strašných podmínkách, zbývajících 600 zemřelo během týdne po svém příjezdu.

Ve třech dokončených budovách byly ubytovány následující tři kategorie vězňů:

I. Takzvaná „prominence“: profesionální zločinci a starší polští političtí vězni, kteří se starali o správu tábora.

II. Zbytek francouzských Židů, konkrétně asi 700.

III. 643 původních slovenských Židů, ke kterým za několik dní přibyli ti, kteří zůstali ve ZWARDONI.

IV. Rusové, kteří ještě byli naživu a žili v nedokončeném baráku, stejně jako venku, a jejichž počet se zmenšoval tak rychle, že jako skupina sotva stojí za zmínku.

Slovenští Židé museli společně se zbytkem ruských vězňů pracovat na stavbě budov, zatímco francouzští Židé museli rýt půdu. Po třech dnech jsem společně s dalšími 200 slovenskými

Židy dostal rozkaz pracovat v německých zbrojařských továrnách v OSVĚTIMI, dál jsme ale přespávali v BRZEZINCE. Odcházeli jsme brzy ráno a vraceli se v noci a pracovali jsme v tesařské dílně a na výstavbě silnic. Naše strava se skládala z tuřínové polévky v poledne a nekvalitního chleba večer. Pracovní podmínky byly nepředstavitelně těžké, a tak to většina z nás, zesláblá hladověním a nepoživatelnou stravou, nemohla vydržet. Úmrtnost byla tak vysoká, že každý den měla naše dvoustčlenná skupina 30 až 35 mrtvých. Mnoho z nich bylo během práce prostě bez nejmenšího důvodu umláceno k smrti dozorci – „kápy“. Mezery v našich řadách způsobené smrtí byly denně doplňovány vězni z BRZEZINKY. Naše návraty v noci byly mimořádně bolestivé a nebezpečné, protože jsme museli přes pět kilometrů vláčet své pracovní nástroje, palivové dříví, velké kotle a těla těch, kteří během pracovního dne zemřeli nebo byli zabiti. S tímto těžkým nákladem jsme museli udržovat rychlé tempo a každý, kdo vzbudil nelibost jednoho z „kápů“, byl nemilosrdně zkopán, ne-li dokonce utlučen k smrti. Do příjezdu druhé skupiny slovenských mužů asi o čtrnáct dní později se náš počet snížil na 150. V noci nás spočítali, mrtvá těla byla narovnána na ploché vozy s úzkým rozchodem kol nebo do nákladačků a odvezena do Březového lesa (BRZEZINKY), kde byla spálena v příkopech několik metrů hlubokých a asi 15 metrů dlouhých. Při cestě do práce jsme každý den potkávali pracovní skupinu 300 židovských dívek ze Slovenska, které pracovaly na pozemních pracích v blízkém okolí. Měly oholené hlavy, na sobě rozedrané staré ruské uniformy a dřeváky. Nemohli jsme s nimi bohužel mluvit.

Do poloviny května 1942 dorazily do BRZEZINKY celkem čtyři mužské konvoje Židů ze Slovenska a všem se dostalo podobného zacházení jako nám.

Z prvního a druhého transportu bylo vybráno 120 mužů (včetně mě) a byli dáni k dispozici vedení tábora OSVĚTIM, které potřebovalo lékaře, dentisty, intelektuály a úředníky. Tato skupina se skládala z 90 slovenských a 30 francouz-

ských Židů. Jelikož se mi během času podařilo propracovat se v BRZEZINCE do dobrého postavení - velel jsem skupině 50 mužů, což mi přinášelo značné výhody - zdráhal jsem se nejprve do OSVĚTIMI odejít. Nakonec mě ale přesvědčili, abych šel. Po osmi dnech bylo ze skupiny 120 intelektuálů vybráno 18 lékařů a zřízců a další tři osoby. Lékaři byli přiděleni do „budovy pro nemocné“ neboli „nemocnice“ v OSVĚTIMI, zatímco nás tři poslali zpátky do BRZEZINKY. Mé dva soudruhy, Ladislava Brauna z Trnavy a Grosse z Vrbové (?), oba dva jsou již mrtví, poslali do slovenského bloku, zatímco já jsem dostal rozkaz jít do francouzské sekce, kde jsme „shromažďovali osobní údaje“ a „starali se o nemocné“. Zbývajících 99 osob bylo posláno na práci do štyrkových dolů, kde všichni během krátké doby zemřeli.

Brzy nato byla postavena takzvaná „budova pro nemocné“ (Krankenbau). Byla předurčena k tomu, aby se stala tolik obávaným „blokem 7“, kde jsem nejprve pracoval jako vedoucí zřízenec a později jako „zapisovatel“. Šéfem této „nemocnice“ byl Polák. Ve skutečnosti nebyla tato budova nic jiného než sběrné středisko pro kandidáty smrti. Posílali sem všechny vězně neschopné práce. Nejednalo se zde o jakoukoli zdravotnickou péči nebo léčbu. Denně jsme měli okolo 150 mrtvých a jejich těla se posílala do krematoria v OSVĚTIMI.

Ve stejné době začaly takzvané „selekce“. Dvakrát týdně, v pondělí a ve čtvrtek, určoval táborový doktor počet vězňů, kteří mají být zplynováni a potom spáleni. Tyto „selektované“ nakládali do nákladních aut a vozili je do Březového lesa. Ty, kteří po příjezdu ještě žili, zplynovali ve velkém baráku postaveném blízko u příkopu, ve kterém se spalovala mrtvá těla. Týdenní „dávka“ mrtvých z „bloku 7“ byla okolo 2 000, z nichž 1 200 zemřelo „přirozenou smrtí“ a okolo 800 na následky selekce. Pro ty, kteří nebyli vyselektováni, byl vystaven úmrtní list, který se posílal na ústřední velení v ORANIENBURGU, zatímco pro oběti selekce existovaly speciální záznamy s označením „SB“ („Sonderbehandelt“ - zvláště ošetřeni). Do 15.

ledna 1943, do konce doby, po kterou jsem pracoval jako „zapisovatel“ „bloku 7“ a měl tudíž možnost přímo pozorovat události, zemřelo „přirozenou smrtí“ nebo „selekcí“ 50 000 vězňů.

Jak jsem už popsal, dostávali vězňové čísla jdoucí po sobě, mohli jsme tedy poměrně přesně zrekonstruovat, jak šli za sebou a osud, který každý jednotlivý konvoj po příjezdu potkal.

První mužský transport, který přijel z OSVĚTIMI do BRZEZINKY, se skládal, jak jsem se již zmínil, z 1 320 naturalizovaných francouzských Židů, kteří měli přibližně následující čísla: 27 400 - 28 600

28 600 - 29 600

V dubnu 1942, první konvoj slovenských Židů (naš konvoj).

29 600 - 29 700

100 mužů (árijců) z různých koncentračních táborů.

29 700 - 32 700

3 kompletní konvoje slovenských Židů.

32 700 - 33 100

400 profesionálních zločinců (árijců) z varšavských vězení.

33 100 - 35 000

1 900 Židů z Krakova.

35 000 - 36 000

1 000 Poláků (árijců) - političtí vězni.

36 000 - 37 300

V květnu 1942 1 300 slovenských Židů z LUBLINU-MAJDANKU.

37 300 - 37 900

600 Poláků (árijců) z RADOMI, mezi nimi několik Židů.

37 900 – 38 000

100 Poláků z koncentračního tábora DACHAU.

38 000 – 38 400

400 francouzských naturalizovaných Židů, kteří přijeli s rodinami.

Celý tento konvoj se skládal z asi 1 600 osob, z čehož přibližně 200 dívek a 400 mužů bylo přijato do tábora, zatímco zbývajících 1 000 osob (ženy, staří lidé, děti, stejně jako muži) bylo bez dalších okolků posláno přímo z nádraží do Březového lesa, a tam zplynováno a spáleno. Od té doby se se všemi židovskými konvoji zacházelo stejným způsobem. Přibližně 10 procent mužů a 5 procent žen bylo přiděleno do táborů a zbytek byl okamžitě zplynován. Tento proces vyhlazování byl už dříve použit proti polským Židům. Po dlouhé měsíce, bez přestávky, přivážely nákladňáky tisíce Židů z různých ghett přímo do pekla v „Birkenwaldu“.

38 400 – 39 200

800 naturalizovaných francouzských Židů, zbytek konvoje byl - jak jsem již popsal - zplynován.

39 200 – 40 000

800 Poláků (árijců), političtí vězni.

40 000 – 40 150

150 slovenských Židů s rodinami. Kromě skupiny 50 dívek, které byly poslány do ženského tábora, byli všichni zplynováni v Březovém lese. Mezi 150 muži, kteří přišli do tábora, byl jistý Zucker (jeho křestní jméno není známo) a Viliam Sonnenschein, oba z východního Slovenska.

40 150 – 43 800

Přibližně 4 000 francouzských naturalizovaných Židů, vět-

šinou intelektuálů; 1 000 žen bylo posláno do ženského tábora, zbytek, na 3 000 osob, byl zplynován obvyklým způsobem.

43 800 – 44 200

400 slovenských Židů z LUBLINU, včetně Matěje Kleina a č. 43820 Meilocha Laufera z východního Slovenska. Tento konvoj přijel 30. června 1942.

44 200 – 45 000

200 slovenských Židů. Transport se skládal z 1 000 osob. Několik žen bylo posláno do ženského tábora, zbytek byl zplynován v Březovém lese. Mezi vězni, kteří se dostali do tábora, byli: Jozef Zelmanovič, Snina - Adolf Kahan, Bratislava - Walter Reichmann, Súčany - Esther Kahanová, Bratislava.

45 000 – 47 000

2 000 Francouzů (árijců), komunisti a jiní političtí vězni, mezi kterými byli bratr Thoreze a mladší bratr Léona Bluma, který byl brutálně mučen a potom zplynován a spálen.

47 000 – 47 500

500 Židů z Holandska, většinou němečtí emigranti. Zbytek konvoje, okolo 2 500 osob, zplynován.

47 500 – 47 800

Okolo 300 Rusů pod tzv. ochrannou vazbou.

48 300 – 48 620

320 Židů ze Slovenska. Okolo 70 dívek bylo převedeno do ženského tábora, zbytek, asi 650 lidí, spálen v Březovém lese. V konvoji bylo přibližně 80 lidí, které maďarská policie předala do tábora SEREĎ. Další z konvoje byli: Dr. Zoltan Mandel (již mrtvý) - Holz (křestní jméno není známo), řezník z Piešťan - Mikloš Engel, Žilina - Chaim Katz, Snina (jeho žena a 6 dětí byly zplynovány).

49 000 - 64 800

15 000 naturalizovaných francouzských, belgických a holandských Židů. Je jisté, že toto číslo představuje méně než deset procent konvoje. To bylo mezi 1. červencem a 15. zářím 1942. Velké rodinné transporty přijely z různých evropských zemí a byly bezodkladně odeslány do Březového lesa. Speciální jednotka („Sonderkommando“), která měla za úkol plynování a spalování, pracovala v denních a nočních směnách. Během této doby byly spáleny stovky tisíc Židů.

64 800 - 65 000

200 slovenských Židů. Z transportu bylo do tábora přijato okolo 100 žen, zbytek byl zplynován a spálen. Mezi nově příchozími byli: Ludwig Katz, Žilina - Avri Burger, Bratislava - Poprad (mrtvá žena) - Mikuláš Steiner, Povážská Bystrica - Juraj Fried, Trenčín - Buchwald - Josef Rosenwasser, východní Slovensko - Julius Neuman, Bardějov - Sandor Wertheimer, Vrbové - Misi Wertheimerová, Vrbové - Béla Blau, Žilina.

65 000 - 68 000

Naturalizovaní francouzští, belgičtí a holandské Židé. „Vyselektováno“ bylo ne více než 1 000 žen a byly poslány do tábora. Ostatní, nejnižší odhad je 30 000, byli zplynováni.

68 000 - 70 500

2 500 německých Židů z koncentračního tábora Sachsenhausen.

71 000 - 80 000

Naturalizovaní francouzští, belgičtí a holandské Židé. Vězňové, kteří přišli do tábora, představovali sotva 10 procent celého transportu. Podle střízlivého odhadu bylo zplynováno přibližně 65 000 až 70 000 osob.

17. prosince 1942 bylo v BRZEZINCE postupně popraveno 200 mladých slovenských Židů, kteří pracovali v tzv. „speciálním komandu“ na plynování a spalování odsouzených na smrt. Byli popraveni proto, že připravovali vzpuru a útěk. Jeden Žid prozradil jejich přípravy. Strašlivou práci musela převzít skupina 200 polských Židů, kteří právě přijeli z MAKOVA.

Muži, kteří patřili ke „speciálnímu komandu“, žili odděleně. Lidé se s nimi stýkali jen zřídka, kvůli strašlivému zápachu, který kolem sebe šířili. Kromě toho byli vždycky špinaví, strádali hladem, napůl zdivočelí a neobyčejně brutální a nemilosrdní. Nebylo neobvyklé vidět, jak jeden z nich zabíjí druhého. Ostatní to považovali za vzrušení, změnu. Potom se jenom jednoduše nahlásilo, že číslo to a to zemřelo.

Jednou jsem byl očitým svědkem toho, jak mladý polský Žid, který se jmenoval Jossel, před esesáckou hlídkou ukazoval „vědeckou“ vraždu. K zabití své oběti nepoužil žádnou zbraň, pouze své holé ruce.

Číslo 80 000 znamená začátek systematického vyhlazování polských ghatt.

80 000 - 85 000

Přibližně 5 000 Židů z různých ghatt v MLAVĚ - MAKOVĚ - ZICHENOVĚ - LOMZE - GRODNU - BIALYSTOKU.

Plných 30 dnů bez přestávky přijížděly konvoje nákladních aut. Do koncentračního tábora bylo posláno pouze 5 000 osob; všichni ostatní byli okamžitě zplynováni. „Speciální komando“ pracovalo 24 hodin denně ve dvou směnách a jen stěží se jim plynování a spalování dařilo zvládat. Bez přehánění je možné říci, že „zvláštního ošetření“ se dostalo 80 000 až 90 000 lidí z transportu. Tyto transporty také přinesly značné množství peněz, cenností a drahých kamenů.

85 000 - 92 600

6 000 Židů z GRODNA, BIALYSTOKU a KRAKOVA, stejně jako

1 000 árijských Poláků. Většina židovských konvojů byla rovnou zplynována a denně šlo do plynových komor okolo 4 000 Židů.

Kolem poloviny ledna přijely tři konvoje z TEREZÍNA, v každém 2 000 osob. Měli na sobě označení „CU“, „CR“ a „R“. (Význam těchto označení nám není znám.) Tato označení byla také přilepena na jejich zavazadlech. Z 6 000 osob bylo do tábora přijato pouze 600 mužů a 300 žen. Zbytek byl zplynován.

99 000 - 100 000

Koncem ledna 1943 přijely velké konvoje s francouzskými a holandskými Židy; pouze malá část z nich se dostala do tábora.

100 000 - 102 000

V únoru 1943 - 2 000 árijských Poláků, většinou intelektuálů.

102 000 - 103 000

700 českých árijců. Později byli ti z nich, kteří zůstali naživu, posláni do BUCHENWALDU.

103 000 - 108 000

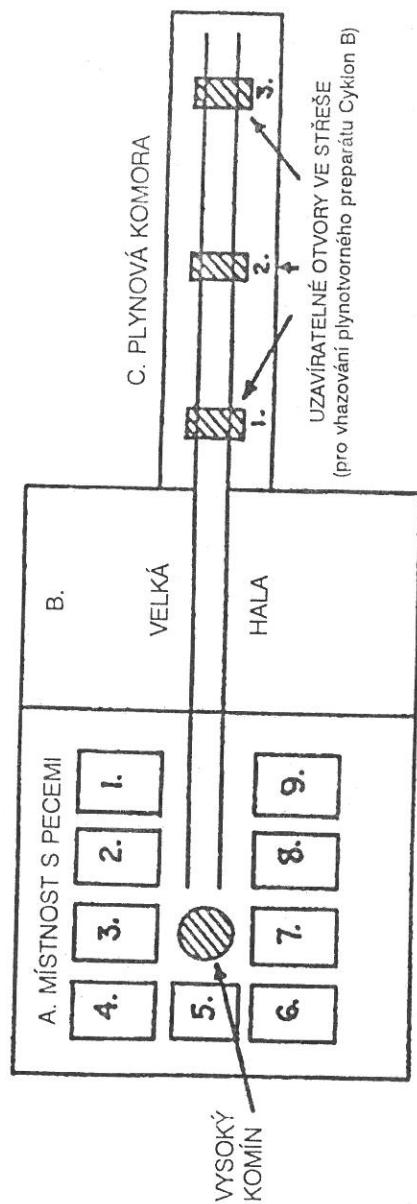
3 000 francouzských a holandských Židů a 2 000 Poláků (árijců).

Během ledna 1943 přijížděly denně dva transporty. Byli v nich polští, francouzští a holandské Židé, kteří byli většinou posíláni do plynových komor. Počet zplynovaných během tohoto měsíce je možno odhadnout na 90 000.

Koncem února 1943 bylo v BRZEZINCE uvedeno do provozu nové moderní krematorium a plynovací zařízení. Plynování a spalování těl v Březovém lese bylo zastaveno a celou práci

převzala čtyři speciálně postavená krematoria. Velké příkopy byly zasypány a zarovnány se zemí a popel byl, stejně jako před tím, použit jako hnojivo v zemědělském táboře HERMENSE, takže dnes je téměř nemožné najít stopy otřesné masové vraždy, která se tady odehrávala.

V současné době pracují v BRZEZINCE čtyři krematoria, dvě velká, I a II, a dvě menší, III a IV. Krematoria typu I a II se skládají ze tří částí: (A) spalovací místnost, (B) velké haly a (C) plynová komora. Ze spalovací haly se tyčí obrovský komín, okolo kterého je seskupeno devět pecí, z nichž každá má čtyři otvory. Každý otvor může najednou pojmout tři normálně velká mrtvá těla a za půldruhé hodiny jsou těla dokonale spálena. To odpovídá denní kapacitě okolo 2 000 těl. Naproti je velká „přijímací hala“, která je uspořádána tak, aby budila dojem vstupu do umývárny. Pojme 2 000 lidí a podobná čekárna existuje údajně ještě o patro níž. Odtud vedou dveře a několik schodů do velice dlouhé a úzké plynové komory. Stěny této komory jsou pro oklamání obětí také namaskovány jako falešné sprchy. Strop je vybaven třemi padacími okénky, která mohou být zvenku hermeticky uzavřena. Z plynové komory do spalovací komory vede kolej. Plynování probíhá následujícím způsobem: nešťastné oběti jsou přivedeny do haly (B), kde jim řeknou, aby se svlékli. Aby byla představa, že jdou do sprchy, kompletní, dostane každá osoba od dvou mužů v bílých pláštích ručník a malý kousek mýdla. Potom jsou namačkáni do plynové komory (C) v takovém množství, že mohou pouze stát. Pro stlačení lidí do tak úzkého prostoru se často používá střelba, která přiměje lidi na vzdálenějším konci namačkat se ještě těsněji k sobě. Když jsou všichni uvnitř, zavřou se těžké dveře. Potom je krátká přestávka, která patrně slouží k tomu, aby teplota v místnosti vystoupila na určitou úroveň. Poté se dva esesáci v plynových maskách vyšplhají na střechu, otevřou padací okénka a z plechovek s nálepkou „CYKLON, přípravek proti hmyzu“, které vyrábí jeden hamburský concern, dovnitř nasypou preparát ve formě prášku. Předpokládá se, že se

PŘÍBLIŽNÝ PŮDORYSNÝ NÁKRES
KREMATORIÍ: TYPY I A II V BRZEZINCE

jedná o takovou směs KYANIDU, která se při určitých teplotách přeměňuje v plyn. Po třech minutách jsou všichni v komoře mrtví. Nikomu není znám případ, že by někdo tato muka přežil, i když po primitivních metodách, které se používaly v Březovém lese, nebylo neobvyklé najít známky života. Komora se potom otevře, vyvětrá a „speciální komando“ převezve těla na plochých vozících do místnosti, kde probíhá spalování. Krematoria III a IV pracují na téměř stejném principu, jejich kapacita je ale pouze poloviční. Tak je celková kapacita čtyř krematorií a plynovacích zařízení v BRZEZINCE okolo 6 000 obětí denně.

V podstatě jsou plynováni pouze Židé, ariji jen velmi zřídka, protože těm se obvykle dostává „zvláštního ošetření“ zastřelením. Před tím, než byla krematoria uvedena do provozu, se zastřelení provádělo v Březovém lese a těla byla spalována v dlouhých příkopech. Později se však popravy prováděly ve velké hale jednoho z krematorií, která byla vybavena speciálním zařízením pro tento účel.

Uvedení prvního krematoria do provozu v březnu 1943 byli přítomni prominentní hosté z BERLÍNA. Program se skládal ze zplynování a spálení 8 000 krakovských Židů. Hosté, jak důstojníci tak i civilisté, byli výsledkem neobyčejně uspokojení a speciální kukátko na dveřích plynové komory bylo v neustálém provozu. Chvály na nově postavené zařízení nebraly konce.

109 000 - 119 000

Na začátku března 1943 přijelo ze Soluně 45 000 Židů. Asi 30 000 šlo přímo do krematoria, 10 000 se dostalo do tábora, včetně malého procenta žen. Téměř všichni brzy zemřeli na nakažlivou nemoc připomínající malárii a na tyfus, který se šířil v důsledku podmínek vládnoucích v táboře.

Malárie mezi Židy a tyfus si vyžádaly tolik obětí mezi všemi vězni, že selekce byly dočasně zastaveny. Nakažení řečtí Židé dostali příkaz sami se přihlásit, a navzdory našim opakovaným varováním to mnozí udělali. Všichni byli zabiti intrakar-

diální fenolovou injekcí, kterou vstříkovali poddůstojníci zdravotnického sboru.

Z 10 000 řeckých Židů zůstalo naživu asi 1 000 mužů, které později poslali, společně s dalšími 50 Židy, na opevňovací práce do Varšavy. Za pár týdnů se několik stovek vrátilo zpátky v zuboženém stavu a byli okamžitě zplynováni. Zbytek patrně umřel ve Varšavě. Poté, co se fenolové injekce přestaly užívat, byly čtyři stovky řeckých Židů trpících malárií poslány do LUBLINU a zdá se, že tam skutečně dorazily. O jejich osudu nám není nic známo, avšak je možné považovat za zaručené, že z původních 10 000 Židů v táboře nakonec nikdo nezůstal.

Současné s pozastavením „selekce“ byly zakázány vraždy vězňů. Prominentní vrazi, jako profesionální vrazi z reichu Alexander Neumann, Zimmer, Albert Haemmerle, Rudi Osteringer, Rudi Bechert a političtí vězni Alfred Kien a Alois Stahler, byli potrestáni za opakované vraždy a museli vypracovat písemné prohlášení, že zabili tolik a tolik vězňů.

Na začátku roku 1943 obdržela politická sekce v OSVĚTIMI 500 000 propouštěcích listin a my jsme se špatně utajovanou radostí čekali, že alespoň několik z nás bude osvobozeno. Avšak formuláře byly jednoduše vyplněny jmény těch, kteří byli zplynováni, a uloženy do archívů.

119 000 - 120 000

1 000 Poláků (árijců) z Pawiacké věznice ve Varšavě.

120 000 - 123 000

3 000 řeckých Židů, z nich někteří byli posláni, aby nahradili místa svých druhů ve Varšavě. Zbytek rychle umřel.

123 000 - 124 000

1 000 Poláků (árijců) z RADOMI a TARNOWA.

124 000 - 126 000

2 000 ze smíšených árijských konvojů.

V mezičase nepřetržitě přijížděly transporty polských Židů a několik transportů francouzských a belgických a byly bez výjimky likvidovány v plynových komorách. Mezi nimi byl transport 1 000 polských Židů z MAJDANKU, ve kterém byli tři Slováci, jeden z nich byl jistý Spira ze Stopkova nebo Vranova.

Na konci července 1943 se proud transportů náhle zastavil a přišel krátký čas na vydechnutí. Krematoria byla důkladně čištěna, zařízení se opravovala pro další provoz. 3. srpna se dal vražedný stroj opět do práce. První konvoje se skládaly z Židů z BEDZINU a SOSNOWIEC, další následovaly celý srpen.

132 000 - 136 000

Pouze 4 000 mužů a malá část žen se dostalo do tábora. Přes 35 000 bylo zplynováno. Z výše zmíněných 4 000 mužů zemřelo mnoho na následky špatného zacházení, hladu nebo nemocí. Někteří byli zavražděni. Zodpovědnost za tyto tragédie leží na zločinci Tynovi (říšský Němec) z koncentračního tábora SACHSENHAUSEN a na polském politickém vězňovi č. 8516 Mieczyslawu KATERZINSKÉM z Varšavy.

Opět začaly „selekce“, tentokrát ve vražedném rozsahu, zejména v ženském táboře. Táborový doktor SS-Hauptsturmführer, syn nebo synovec policejního prezidenta v Berlíně (jméno jsme zapomněli), předčil v brutalitě všechny ostatní. Seleční systém pokračoval dál, až do našeho útěku.

137 000 - 138 000

Na konci srpna přijelo 1 000 Poláků z vězení v PAWIAKU a 80 Židů z Řecka.

138 000 - 141 000

3 000 mužů z různých árijských transportů.

142 000 - 145 000

Na začátku srpna přijelo 3 000 Židů z polských pracovních táborů a ruských válečných zajatců.

148 000 - 152 000

Během týdne po 7. září 1943 dorazil rodinný transport Židů z TEREZINA. Těšili se zcela výjimečnému statutu, který byl pro nás nepochopitelný. Rodiny nebyly rozděleny a ani jedinému z nich se nedostalo obvyklého a „normálního“ plynového ošetření. Dokonce ani hlavy jim neoholili, mohli si ponechat svá zavazadla a byli ubytováni v oddělené sekci tábora, rodiny - muži, ženy a děti - pohromadě. Muži nemuseli pracovat, a pro děti byla dokonce zřízena škola pod vedením Fredyho Hirsche (Makabi, Praha). Mohli si svobodně dopisovat. Nejhorší, co museli podstoupit, bylo špatné zacházení ze strany jejich „staršího tábora“, profesionálního zločince, který se jmenoval Arno Böhm, vězeň č. 8. Náš úžas vzrostl, když jsme se dozvěděli o oficiálním označení tohoto speciálního zacházení: „SB“ - transport českých Židů se šestiměsíční karanténou. Věděli jsme velmi dobře, co „SB“ znamená (Sonderbehandlung), nechápali jsme ale dlouhou šestiměsíční karanténu a veškeré laskavé zacházení, kterého se skupině dostávalo. Nejdelší doba karantény, které jsme byli doposud svědky, trvala tři týdny. Na konci šestiměsíčního období jsme však začali být přesvědčeni, že osud těchto Židů bude stejný jako u většiny ostatních - plynová komora. Pokusili jsme se spojit s vůdcem skupiny a vysvětlit mu, co jim hrozí a co mohou očekávat. Někteří z nich prohlásili (zejména Fredy Hirsch, který se, jak se zdálo, těšil důvěře svých druhů), že pokud se naše obavy začnou naplňovat, zorganizují povstání. Někteří z nich doufali, že tak podnítky všeobecnou vzpuru v táboře. Šestého března 1944 jsme se doslechli, že se připravují krematoria, aby pohltila české Židy. Pospíchal jsem informovat Fredyho HIRSCHÉ a prosil jsem ho, aby podnikl okamžité kroky, protože nemají co ztratit. Odpověděl, že si je vědom své povinnosti. Před soumrakem jsem se opět vplížil do českého tábora a zjistil, že Fredy Hirsch umírá. Otrávil se luminalem. Druhý den, 7. března 1944, byl v bezvědomí společně se svými druhy, kteří přijeli do BRZEZINKY 7. září 1943, naložen na nákladňák a odvezen do

krematoria a zplynován. Mladí lidé šli na smrt za zpěvu písní, k našemu velkému zklamání však nikdo nepovstal. Asi 500 starších lidí zemřelo během karantény. Ze všech těchto Židů bylo ponecháno naživu pouze 11 dvojčat. V OSVĚTIMI jsou podrobována různým lékařským pokusům, a když jsme opouštěli BRZEZINKU, byla ještě naživu.

Mezi zplynovanými byla Rozsi Furstová ze SEREDI. Týden před plynováním, tj. 1. března 1944, byli všichni v české skupině v táboře požádáni, aby napsali svým příbuzným, že se jim dobře daří. Dopisy musely mít datum od 23. do 25. března 1944 a měla v nich být žádost o balíček s potravinami.

153 000 - 154 000

1 000 polských árijců z vězení v PAWIAKU.

155 000 - 159 000

Během října a listopadu 1943 - 4 000 osob z různých vězení a menší transporty Židů z BENDZINA a okolí, které našli v jejich skrýších; také skupina Rusů pod ochrannou vazbou z oblasti MINSKA a VITEBSKA. Několik dalších ruských válečných zajatců, kteří, jak jsem se zmiňoval, dostali jako obvykle čísla mezi 1 a 12 000.

160 000 - 165 000

V prosinci 1943 - 5 000 mužů pocházejících z holandských, francouzských a belgických transportů a poprvé italští Židé z RIJEKY, TERSTU a ŘÍMA. Z nich bylo nejméně 30 000 okamžitě zplynováno. Úmrtnost mezi těmito Židy byla velice vysoká, navíc systém „selekcí“ neustále kosil celé řady. Bestialita celé procedury dosáhla svého nejvyššího vrcholu mezi 10. a 24. lednem 1944, kdy byli nemilosrdně „selektováni“ dokonce i mladí a zdraví lidé, bez ohledu na jejich povolání nebo pracovní zařazení - s jedinou výjimkou: lékaři. Každý jednotlivý vězeň byl vyvoláván a byla zavedena přísná kontrola, zda někdo nechybí, a „selekcce“ pokračovaly pod dozorem stejného táboro-

vého doktora (syn nebo synovec policejního ředitele v Berlíně) a velitele BRZEZINKY SS-Untersturmführera SCHWARZHUBERA. „Nemocnice“ byla mezitím přesunuta z „bloku 7“ do oddělené sekce tábora, kde se podmínky staly docela snesitelnými. Její pacienti však byli zplynováni do posledního muže. Kromě této skupiny stála celá akce život asi 2 500 mužů a 6 000 žen.

165 000 - 168 000

20. prosince 1943 přijela další skupina 3 000 Židů z TEREZÍNA. Konvoj byl zařazen do stejné kategorie jako ten, který do tábora dorazil 7. září, tj. „SB“ - transport, čeští Židé s šesti-měsíční karanténou. Po příjezdu se muži, ženy a děti přidali k zářijové skupině. Těšili se stejným privilegiím jako jejich předchůdci. Dvacet čtyři hodin před zplynováním první skupiny byli pozdější příchozí odděleni od zbytku a umístěni v jiné části tábora, kde v současné době ještě žijí. Jejich karanténa končí 20. června 1944.

169 000 - 170 000

1 000 lidí v malých skupinách, Židé, Poláci a Rusové a částečně také Jugoslávci.

170 000 - 171 000

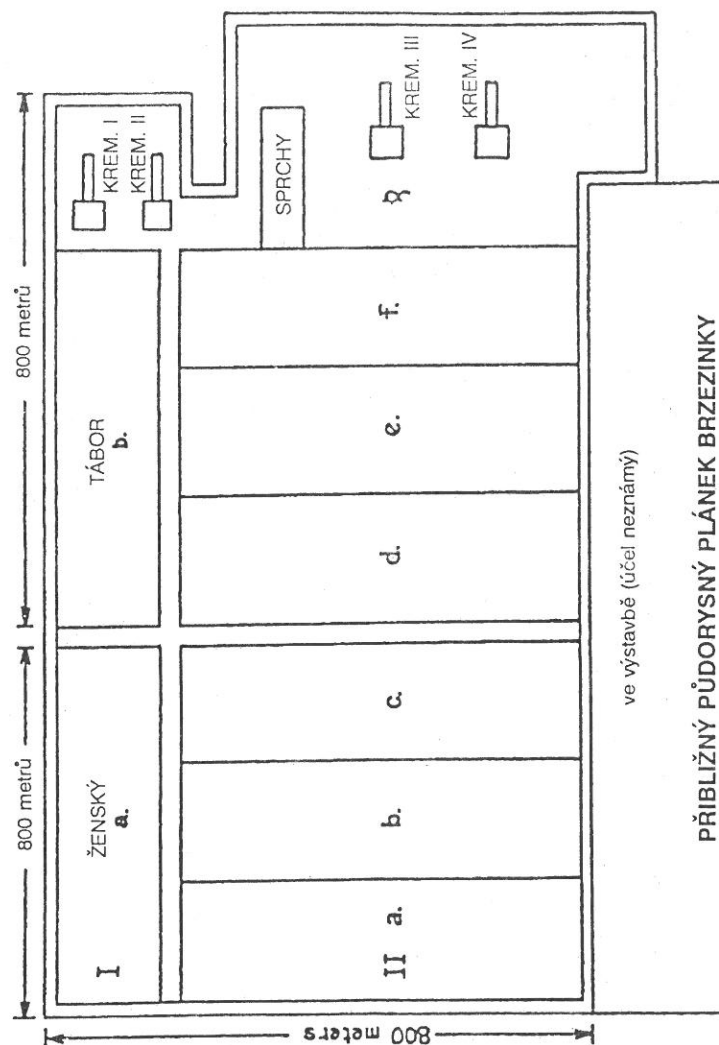
1 000 Poláků a Rusů a několik Jugoslávců.

171 000 - 174 000

Na konci února a na začátku března 3 000 Židů z Holandska, Belgie a poprvé domácí francouzští Židé (nikoli naturalizovaní) z VICHY ve Francii. Větší část transportu byla zplynována okamžitě po příjezdu.

Malé skupiny Židů z BENDZINA a SOSNOWIECE, které zatkli v jejich úkrytu, přijely uprostřed března. Jeden z nich mi řekl, že mnoho polských Židů utíká přes slovenskou hranici do Maďarska a že jim při tom pomáhají slovenští Židé.

Po zplynování transportu z TEREZÍNA nepříjžděly do 15.

března 1944 žádné další transporty. Výkonná síla tábora se rychle snižovala a muži z pozdějších transportů, zejména holanďští Židé, byli posíláni do tábora. Než jsme 7. dubna 1944 opustili tábor, slyšeli jsme, že se očekává velký konvoj řeckých Židů.

Tábor BRZEZINKA se skládá ze tří obytných oblastí. V současnosti je vnitřním strážním řetězem hlídána pouze sekce I a II, zatímco sekce III je ještě ve výstavbě a není obydlena. V době našeho útěku z tábora (počátek dubna 1944) byly v BRZEZINCE následující kategorie vězňů:

SEKCE I (ženský koncentrační tábor):

	<i>slov. Židé</i>	<i>ostat. Židé</i>	<i>árijsci</i>
Ia a Ib	asi 300	asi 7 000	asi 6 000

poznámka

Vedle těchto 300 slovenských židovských dívek jich ještě asi 100 pracovalo ve správních budovách v OSVĚTIMI.

SEKCE II (mužský koncentrační tábor):

	<i>slov. Židé</i>	<i>ostat. Židé</i>	<i>árijsci</i>
IIa	2	asi 200	asi 800

karanténní

poznámka

Jeden ze dvou slovenských Židů je Dr. Andreas Muller z Podolince (starší bloku).

IIb

Židé z TEREZÍNA - asi 3 500

poznámka

S šestiměsíční karanténou.

IIc

V současné době neobydlena.

IId

"Stammlager" 58 asi 4 000 asi 6 000

IIe

Cikánský tábor

poznámka

Asi 4 500. Toto je zbytek z asi 16 000 cikánů. Nejsou používáni na práci a rychle vymírají.

IIf

nemocnice 6 asi 1 000 asi 500

poznámka

Všech šest slovenských Židů je zaměstnáno v budově, jmenovitě:

č. 36 832 Walter Spitzer z Nemsové, starší bloku, do BRZEZINKY přišel z Lublinu.

č. 29 867 Jozef Neumann ze Sniny, „dozorce nakladačů mrtvol“.

č. 44 989 Jozef Zelmanovič ze Sniny, „personál“.

- Chaim Katz ze Sniny, „personál“.

č. 33 049 Ludwig Solmann z Kežmarku, „zapisovatel“.

č. 32 407 Ludwig Eisenstadter z Kropachů, „tetovač“.

Vnitřní správa tábora BRZEZINKA je řízena speciálně vybranými vězni. „Bloky“ nejsou obydleny podle národností, ale spíše podle pracovního zařazení. Každý blok spravuje pětičlenný štáb, tj. „starší“ bloku, „zapisovatel“ bloku, ošetřovatel a dva uklízeči.

STARŠÍ BLOKU, BLOKOVÝ. Nosí na rukávu pásku s číslem svého bloku a je zodpovědný za pořádek v bloku. Rozhoduje o životě a smrti. Do února 1944 téměř 50 procent starších bloků byli Židé, to však bylo zastaveno příkazem z Berlína. Všichni museli odstoupit, s výjimkou tří Židů, kteří i přes tento příkaz mohli zůstat ve své funkci.

ZAPISOVATEL BLOKU. Je pravou rukou staršího bloku, vyko-

nává veškerou úřednickou práci a stará se o kartotéční lístky a záznamy. Jeho práce je velice zodpovědná a své knihy musí vést s úmernou přesností, protože na kartotéčních lístcích je pouze číslo vězně, nikoliv jeho jméno. Chyba je smrtelná. Když například zapisovatel omylem zaznamená úmrtí - a to se vzhledem k vysoké úmrtnosti stává často - nesrovnalost se dá do pořádku jednoduše tak, že je zabit nositel odpovídajícího čísla. Opravy nejsou přípustné. Zapisovatel bloku se těší klíčovému postavení, což je často zneužíváno.

Pečovatelské a sanitární povinnosti sestávají z udržování vnitřku baráku v čistotě a vykonávání malých manuálních úkolů uvnitř a okolo bloku. Samozřejmě, že otázka skutečné péče o nemocné nepřipadá v úvahu.

STARŠÍ TÁBORA řídí celý tábor. Je to také vězeň. V této funkci je v současné době Franz DANISCH, č. 11 182, politický vězeň z KONIGSHÜTTE v Horním Slezsku. Je nesporným pánem celého tábora a má pravomoc jmenovat nebo odvolávat starší a zapisovatele bloků, rozdělovat práci atd.

Dále existuje VRCHNÍ ZAPISOVATEL, jehož pozice je bezpochyby jednou z nejmocnějších v táboře. Je v přímém kontaktu s vedením tábora, přijímá od nich rozkazy a podává o všem zprávy. Všichni táboroví zapisovatelé jsou mu přímo podřízeni a musí mu předkládat všechny své zápisy. Vrchním zapisovatelem v BRZEZINCE je KASIMIR GORK, č. 31 029, Polák z Varšavy, bývalý bankovní úředník. Nejvyšší dohled nad bloky leží v rukou šesti až osmi „vedoucích bloků“, všichni jsou esesáci. Každý večer řídí nástup, jehož výsledek se sděluje vedoucímu tábora untersturmführerovi SCHWARZHUBEROVI z Tyrol. Tento člověk je alkoholik a sadista. Nad ním stojí velitel tábora, který velí také OSVĚTIMI, tam je druhý podřízený vedoucí tábora. Velitel tábora se jmenuje Höss.

Šéf pracovní jednotky nebo skupiny se nazývá KÁPO. Během práce má kápo nad svojí skupinou vězňů plnou moc a není řídkým jevem, že zabije muže, který pod ním pracuje. Ve

větších jednotkách může být několik kápů, kteří se potom řídí rozkazy VRCHNÍHO KÁPA. Zpočátku bylo v táboře mnoho židovských kápů, ale příkaz z Berlína to později zakázal.

Vrchní dozor nad prací vykonávají němečtí odborníci.

II. MAJDANEK

14. června 1942 jsme opustili NOVÁKY, minuli Žilinu a v pět hodin večer jsme dorazili do ZWARDONI. Nechali nás nastoupit, spočítali nás a náš konvoj převzali esesáci. Jeden esesák z hlídky vyjádřil své překvapení nad tím, že jsme během cesty nedostali žádnou vodu, výkřikem: „Ti slovenští barbaři jim nedali vodu!“ Cesta pokračovala a za dva dny jsme dojeli do LUBLINU. Tam jsme dostali následující rozkaz: „Ti, kteří mohou pracovat, ve věku od 15 do 50, opustí vagóny. Děti a staří lidé zůstanou uvnitř.“ Prodrali jsme se ven z nákladního vagónu a zjistili jsme, že nádraží je obklopeno Litevci v esesáckých uniformách, všichni byli ozbrojeni automatickými pistolemi. Vagóny s dětmi a starými lidmi se okamžitě zavřely a vlak se dal do pohybu. Nevěděli jsme, kam jedou a co se s nimi stane.

Vůdce jednotky SS ve velitelské uniformě nám sdělil, že před sebou máme dlouhou cestu, ale kdo si chce nést svá zavazadla, může tak učinit. Ti, kteří si svá zavazadla raději chtějí dát na nákladáky, je dostanou brzy zpátky. Tak se někteří z nás vláčeli se zavazadly, zatímco ostatní je naložili na auta.

Za městem stála továrna na oblečení zvaná „Bekleidungswerke“. Na nádvoří čekalo na oběd asi 1 000 vězňů ve špinavých pruhovaných hadrech, zcela jasně to byli Židé, byli vyrovnáni v řadách a pohled na ně nebyl příliš povzbudivý. Když jsme vystoupali na malý pahorek, otevřel se před námi najednou pohled na obrovský kasárenský tábor Majdanek, obehnaný 3 metry vysokým plotem z ostnatého drátu. Jakmile jsme

prošli vstupní bránou, narazil jsem na vězně, který mě varoval, že nám zabaví veškerý osobní majetek. Kolem nás stáli slovenští Židé ve zbědovaném stavu, hlavy oholené, ve špinavých vězeňských hadrech, na nohou dřeváky, nebo byli jednoduše bosí, mnoho z nich mělo oteklé nohy. Žebrali o jídlo a my jsme jim dali, co jsme mohli postrádat, dobře jsme už věděli, že všechno bude stejně zabaveno. Potom nás odvedli do skladu, kde jsme museli nechat všechno, co jsme vlastnili. V krátké době nás nahnali do dalšího baráku, kde jsme se museli svléknout, oholili nás a poslali do sprch. Potom jsme dostali vězeňské oblečení, dřeváky a čapky.

Byl jsem přidělen do „pracovní sekce č. II“ – celý tábor byl rozdělen do tří takových sekcí oddělených ostnatým drátem. V sekci č. II bylo několik slovenských a českých Židů. Dva plné dny jsme se učili, jak si sundávat a nasazovat čepici, když potkáme Němce. Potom jsme v lijáku hodiny nacvičovali nástup.

Ubytování v barácích bylo mírně řečeno originální. Na sobě byly naskládány tři dlouhé stoly (téměř tak dlouhé jako samotný barák). Ty tvořily naše „kóje“ (čtyři patra, tj. podlaha plus tři stoly). Podél zdí byl ponechán úzký průchod.

Naše strava se skládala ráno ze slušně husté „polévky“, kterou jsme museli jíst rukama. V poledne jsme opět dostali trochu polévky. Večeře se skládala z břečky zvané „čaj“, 300 gramů špatného chleba a asi 20 až 30 gramů marmelády nebo umělého tuku nejhorší kvality.

Velká důležitost se během prvních dní přikládala naučení se „táborové písni“. Hodiny jsme stáli a zpívali:

Z celé Evropy jsme přišli / My, Židé, do Lublinu / Mnoho práce je třeba vykonat / A tohle je začátek. // Zvládnout tu povinnost / Zapomenout na minulost / Ve splnění úkolu / Je naše bohatství. // Pracuj proto s elánem / Ať každý plní svůj part / Společně chceme pracovat / Ve stejné rychlosti a rytmu. // Ne všichni porozumí / Proč zde v řadách stojíme / Ty musíme donutit / Pochopit ten smysl. // Moderní časy nás musí na-

učit. // Naučit nás všechny / Že je třeba pracovat. // Že jen práci patříme / Pracuj proto s elánem / Nech každého hrát svůj part / Společně chceme pracovat / Ve stejné rychlosti a rytmu.²

PRACOVNÍ SEKCE Č. I – obydlena slovenskými Židy.

PRACOVNÍ SEKCE Č. II – obydlena slovenskými a českými Židy.

PRACOVNÍ SEKCE Č. III – obydlena partyzány.

PRACOVNÍ SEKCE Č. IV a V byly stavěny Židy ze sektoru I a II.

PARTYZÁNI V SEKCI III byli zamčeni v barácích, nepracovali a jídlo jim házeli jako psům. V přeplněných barácích umírali ve velkém a strážě, které se k nim neodvažovaly přiblížit, využívaly nejmenší záminky k tomu, aby je střílely.

Kápoové byli Němci z reichu nebo Češi. Zatímco Němci byli brutální, Češi pomáhali, kde mohli. Starší tábora byl cikán z HOLÍČE a jmenoval se GALBAVY. Jeho pobočník, Žid ze SEREDI, který se jmenoval MITTLER, za funkci určitě vděčil svým brutálním zákrokům. Plně využíval moc, která mu byla propůjčena, k mučení Židů, kteří svůj kalich utrpení už stejně pili plnými doušky. Večerní nástup nám přinášel další brutality ze strany esesáků a hodiny jsme po těžkém pracovním dnu museli stát na apelplaci a zpívat „táborovou píseň“. Židovský dirigent musel dirigovat ze střechy jednoho z baráků. To byly okamžiky, které mezi esesáky vyvolávaly největší veselí.

Během těchto „koncertních dýchánek“ rozdávali esesáci velkoryse rány a tělesné tresty. Tragický konec potkal rabína ECKSTEINA ze SEREDI, který trpěl úplavicí a přišel na nástup o několik minut pozdě. Vedoucí skupiny ho popadl, strčil hlavou dolů do latríny, potom ho polil studenou vodou, vytáhl revolver a zastřelil ho.

Krematoria byla umístěna mezi pracovními sekcemi I a II a byla tam spalována všechna těla. S pracovní silou 6 000 až 8 000 mužů na jednu sekci byla úmrtnost okolo 30 lidí denně. Později se toto číslo pěti – až šestinásobně zvýšilo. Dále potom bylo z místnosti pro nemocné denně odváženo do krematorií

a spalováno 10 až 20 nemocných, poté, co byli usmrceni způsobem, který se mi nepodařilo zjistit. Krematoria byla elektricky vytápěna a zřízenci byli Rusové.

Nemoci se šířily následkem špatné stravy a velmi špatných životních podmínek. V tábore se čím dál více objevovaly vážné zažívací potíže a zdánlivě nevléčitelné choroby nohou – otékaly do takové míry, že lidé nemohli chodit. Stále více nemocných bylo odváženo do krematoria, a když 26. června 1942 počet postižených vzrostl na 70, rozhodl jsem se využít nabízené příležitosti a přihlásil jsem se na přesun do OSVĚTIMI.

27. června 1942 jsem odevzdal své vězeňské vybavení a do OSVĚTIMI jsem cestoval v civilních šatech.

Po 48 hodinové cestě – bez vody a jídla, namačkání v nákladních vagónech – jsme polomrtví dorazili do OSVĚTIMI. Na vstupní bráně nás zdravil obrovský nápis „Práce osvobozuje“. Jelikož nádvoří bylo čisté a dobře udržované a cihlové budovy působily po špinavých a primitivních barácích v Lublinu dobrým dojmem, mysleli jsme si, že naše vyhlídky jsou dobré. Umístili nás do sklepa a dostali jsme čaj a chleba. Následující den nám však vzali civilní oblečení, oholili nám hlavy a na předloktí nám obvyklým způsobem vytetovali číslo. Nakonec jsme dostali vězeňské oblečení podobné tomu, co jsme nosili v LUBLINU, a byli jsme zaregistrováni jako političtí vězňové v koncentračním táboře OSVĚTIM.

Umístili nás do bloku 17, kde jsme museli spát na podlaze. V sousední řadě budov, kterou od nás oddělovala vysoká zeď, byly ubytovány židovské dívky ze Slovenska, které přijely v březnu a dubnu 1942. Pracovali jsme v obrovském závodě BUNA, ke kterému jsme museli každé ráno okolo třetí hodiny pochodovat. V poledne jsme k jídlu dostávali bramborovou nebo tuřínovou polévku a večer trochu chleba. Při práci s námi zacházeli otřesně špatně. Protože naše pracoviště bylo vně velkého strážního řetězu, bylo rozděleno na malé sektory 10 x 10 metrů a každý z nich hlídal jeden esesák. Kdokoli tento sektor překročil, byl okamžitě bez varování zastřelen pro

„pokus o útěk“. Často se stávalo, že esesák z čisté zlomyslnosti vězňovi nařídil přinést něco, co bylo mimo jeho čtverec. Jestliže rozkaz uposlechl, byl zastřelen, protože opustil vyznačené místo. Cesta do práce a z práce musela probíhat v rychlém vojenském poklusu. Kdo vybočil z řady, byl zastřelen. V době mého příjezdu zde pracovalo 3 000 lidí, z toho 2 000 slovenských Židů. Několik málo nemohlo celé to vypětí vydržet, a i když útěk vypadal beznadějně, každý den docházelo k pokusům uniknout. Výsledkem bylo několik poprav oběšením týdně.

Po několika týdnech bolestné práce v závodě BUNA vypukla strašlivá epidemie tyfu. Slabší vězňové umírali po stovkách. Byla nařízena okamžitá karanténa a práce na BUNĚ byly zastaveny. Koncem července 1942 byli ti, kteří byli ještě stále naživu, posláni do štěrkových dolů, práce tam ale byla dokonce ještě namáhavější. Byli jsme tak zesláblí, že i když jsme se snažili pracovat co nejlépe, nemohli jsme své dozorce uspokojit. Většina z nás měla oteklé nohy. Protože jsme nemohli vykonávat těžkou práci, která se od nás vyžadovala, byla naše jednotka obviněna z lenosti a neukázněnosti. Brzy poté jsme byli pohnáni před zdravotnickou komisí, která nás měla prohlédnout. Svoji práci prováděla velice důkladně. Všichni s oteklýma nohama a obzvláště zesláblí byli odděleni od ostatních. I když jsem měl velké bolesti, stál jsem před komisí s velkým sebezapřením vzpřímeně a byl jsem prohlášen za zdravého. Z 300 prohlédnutých bylo 200 shledáno nezpůsobitelnými a okamžitě posláno do BRZEZINKY, kde je zplynovali. Byl jsem potom přidělen na práci do DAW (Deutsche Aufrüstungswerke), kde jsem musel lakovat lyže. Předepsané minimum bylo 120 dnů. Každý, komu se nepodařilo toto minimum natřít, byl večer důkladně zmrskán. Vyhnout se tomuto trestu znamenalo velice těžce pracovat. Další skupina dělala bedny na ruční granáty. Jednou, když jich bylo vyrobeno 15 000, se zjistilo, že jsou o pár centimetrů menší. Za trest bylo několik Židů zastřeleno za sabotáž.

Někdy uprostřed srpna 1942 byly všechny židovské dívky

ze Slovenska, které žily vedle naší sekce, odsunuty do BRZEZINKY. Měl jsem možnost s nimi promluvit a viděl jsem, jak jsou všechny zesláblé a napůl mrtvé hlady. Byly oblečeny do starých rozedraných ruských uniforem a na nohou měly dřeváky. Hlavy měly oholené. Ve stejný den jsme opět museli podstoupit přísnou prohlídku a ti, u kterých bylo podezření, že mají tyfus, byli odvezeni do Březového lesa. Zbytek nově oholili, museli jsme se umýt, dostali jsme nové oblečení a nakonec nás ubytovali v barácích, ze kterých dívky právě odešly. Náhodou jsem se dozvěděl, že chtějí zaplnit mezery v „třídící jednotce“, a přihlásil jsem se. Byl jsem na tento úkol přidělen.

Tato jednotka se skládala asi ze stovky židovských vězňů. Poslali nás na vzdálený konec tábora, daleko od našich spoluvězňů. Tam jsme našli obrovská skladiště plná batohů, kufrů a dalších zavazadel. Museli jsme každé zavazadlo otevřít a obsah třídit do velkých beden speciálně připravených pro každý druh zboží, tj. hřebeny, zrcátka, cukr, kandované ovoce, čokoláda, léky atd. Bedny se potom odnášely do skladů. Spodní prádlo, košile a oblečení všeho druhu šlo do speciálního baráku, kde ho židovské dívky třídily a balily. Staré a potrhané oblečení se posílalo do „TEXTILNÍ TOVÁRNÝ“ v MEMELU, zatímco použitelné kusy oděvů šly do sběrného střediska v Berlíně. Zlato, mince, bankovky a drahé kameny se musely předávat do politické sekce. Mnoho z těchto předmětů však ukradli esesáci nebo vězňové. Velitel této jednotky byl brutální a sprostý jedinec, který často mlátil ženy – SS-Scharführer Wiklef.

Dívky, které do práce přicházely z BRZEZINKY, nám každý den líčily strašné podmínky, které tam vládnu. Mlátili je a týrali a jejich úmrtnost byla daleko vyšší než mezi muži. Dvakrát týdně se konala „selekce“, a každý den přicházely nové dívky na místo těch, které zmizely.

Během noční směny jsem se poprvé stal svědkem toho, jak se zachází s transportem, který přijel. V transportu, který jsem viděl, byli polští Židé. Po mnoho dní nedostali žádnou vodu, a když se dveře nákladních vagónů otevřely, dostali jsme

rozkaz vyhnat je ven hlasitými výkřiky. Byli krajně vyčerpaní, asi stovka z nich zemřela během cesty. Žijící museli nastoupit do pětistupů. Naším úkolem bylo vyložit z vagónů mrtvé, umírající a zavazadla. Mrtví, to znamená každý, kdo se nemohl udržet na nohách, byli složeni na hromadu. Zavazadla a balíčky byly sebrány a vyrovnány na jedno místo. Potom se musely vagóny důkladně vyčistit, aby v nich nezůstala žádná stopa po jejich strašném nákladu. Komise z politické sekce provedla „selekci“ přibližně 10 procent mužů a 5 procent žen a odvedla je do tábora. Zbytek byl naložen na nákladáky a poslán do BRZEZINKY, kde byl zplynován; mrtví a umírající šli přímo do pecí. Často se stávalo, že společně s mrtvými těly naházeli do nákladáků malé živé děti. Balíčky a zavazadla byly odvezeny do skladu a roztrženy dříve popsáním způsobem.

Mezi červencem a zářím 1942 řádila v OSVĚTIMI, zejména v ženském táboře BRZEZINKA, epidemie tyfu. Nikomu z nemocných se nedostalo zdravotnické péče, v prvních stadiích epidemie bylo mnoho lidí zabito fenolovou injekcí, ostatní byli později masově plynováni. Během těchto dvou měsíců zemřelo asi 15 000 až 20 000 lidí, většinou Židů. Nejvíce utrpěl ženský tábor, protože nebyl vybaven sanitárními zařízeními, a ty ubohé trosky žen byly pokryty vešmi. Každý týden se konaly rozsáhlé „selekce“ a dívky musely před „selekční komisí“ předstupovat nahé, bez ohledu na počasí. Ve smrtelném strachu čekaly, jestli je vyřadí, nebo jestli ještě dostanou týdenní odklad. Sebevraždy byly na denním pořádku a nejčastěji k nim docházelo tak, že se dívky vrhly na plot s vysokým napětím. Pokračovalo to tak dlouho, až se jejich počet snížil na pět procent původního stavu. V současné době z těchto dívek zbylo pouze 400 a většinu z nich se podařilo zajistit si nějakou úřednickou práci v ženském táboře. Okolo 100 dívek vykonává práci ve štábní budově v OSVĚTIMI, kde dělají veškerou úřednickou práci spojenou se správou obou táborů. Díky znalosti jazyků jsou také využívány jako tlumočnice. Ostatní jsou zaměstnané v hlavní kuchyni a prádelně. V poslední době se

tyto dívky mohou poměrně dobře oblékat, protože mají možnost doplňovat si svůj šatník, což v některých případech zahrnuje i hedvábné punčochy. Obecně řečeno jsou slušně zapatřené, a dokonce si smějí nechat růst vlasy. Samozřejmě, že toto se nedá říct o ostatních židovských vězeňkyních v ženském táboře. Došlo k tomu prostě proto, že tyto slovenské židovské dívky jsou v táboře nejdelší dobu. Jestliže se však dnes těší jistým privilegiím, podstoupily před tím otřesné utrpení.

Poměrně dobrou práci v „třídící jednotce“ jsem nevykonával příliš dlouho. Brzy jsem byl z disciplinárních důvodů přeložen do BRZEZINKY a strávil jsem tam téměř rok a půl. 7. dubna 1944 se mi s přítelem podařilo uprchnout.

Střízlivý odhad počtu Židů zplynovaných v BRZEZINCE mezi dubnem 1942 a dubnem 1944 (podle zemí, ze kterých pocházeli).

Polsko (transportováni v nákladních autech)	přibližně 300 000
Polsko (transportováni v nákladních železničních vagónech)	přibližně 600 000
Holandsko	přibližně 100 000
Řecko	přibližně 45 000
Francie	přibližně 150 000
Belgie	přibližně 50 000
Německo	přibližně 60 000
Jugoslávie, Itálie, Norsko	přibližně 50 000
Litva	přibližně 50 000
Čechy, Morava, Rakousko	přibližně 30 000
Slovensko	přibližně 30 000
Různé tábory pro zahraniční Židy v Polsku	přibližně 300 000

přibližně 1 765 000

